

«ТЕХНОЛОГІЇ В ГАЛУЗЯХ ТВАРИННИЦТВА»

Лекція № 9

ТЕМА: Вівчарство. Біологічні особливості овець.

ПЛАН

1. Біологічні особливості, продукція та продуктивність овець.
2. Напрямки продукції. Породи.
3. Утримання і годівля

1. **Вівчарство** - галузь тваринництва, що займається розведенням овець. Ці тварини відносяться до сімейства полорогих парнокопитних. Продукцією вівчарства є м'ясо, шерсть, молоко, сир, смушки, овчина. Розведення овець переважає в районах і країнах, що володіють великими пасовищами, особливо в пустельних і напівпустельних районах субтропічного і тропічного поясів.

Від овець отримують важливу сировину для легкої промисловості — вовну, овчини, смушки, хутро, а також цінні продукти харчування — баранину і молоко.

Основна продукція галузі — це вовна, яка становить 40 — 42 % усієї вартості продукції овець і є незамінною сировиною для виробництва високоякісних тканин, оскільки характеризується низькою теплопровідністю, високою гігроскопічністю, малою здатністю волокон до електризації.

Баранина належить до цінних продуктів харчування людини і характеризується добрими смаковими, ароматичними та дієтичними властивостями. Високою енергетичністю і незначним вмістом холестерину відрізняється жир овець. За вмістом поживних речовин молоко овець значно перевищує інших сільськогосподарських тварин. Так, воно містить 6 — 8 % жиру і 4 — 5 % білка, тому широко використовується для виготовлення бринзи, твердих сирів і кисломолочних продуктів.

Виробництво продукції вівчарства належить до економічно вигідних галузей тваринництва. По-перше, висока адаптивна здатність овець забезпечує можливість незначних витрат на їх утримання та використання для господарських цілей малодоступних земельних угідь. По-друге, велика різноманітність видів продукції овець забезпечує високу сумарну ефективність використання поживних речовин корму (5 — 6 % вовна, 15 — 20 баранина, 25 — 30 % молоко). Вузька спеціалізація вівчарства за вовновою продуктивністю в зоні інтенсивного землеробства може бути економічно невиправданою.

У загальному виробництві м'яса баранина становить 4,5 %.

Найбільше поголів'я овець зосереджене в Китаї — 137 млн голів

Світове виробництво молока овець у 2002 р. становило 7,8 млн т, що порівняно з середніми показниками 1989 — 1991 рр. зменшилося на 141 тис. т (1,8 %).

В Україні на 1 січня 2004 р. поголів'я овець і кіз становило 893,4 тис. голів, а виробництво продукції вівчарства в 2003 р. досягало: вовни — 3,353 т (настриг з однієї вівці — 2,5 кг у фізичній масі по всіх категоріях господарств), баранини й козлятини в забійній масі — 15 тис. т, що становило 0,9 % загального виробництва м'яса.

Господарсько-біологічні особливості овець. За адаптаційними можливостями вівці переважають інших сільськогосподарських тварин. Вони мають досконалу систему терморегуляції (посилення функції потових залоз, зростання частоти дихання в спеку). Із зміною погоди у них виявляється специфічна групова (стадна) поведінка (скупченість у разі похолодання, вільне розміщення довгими вузькими рядами в спеку).

Вівці добре пристосовані до різних кліматичних зон. їх розводять у малодоступних для виробничого використання посушливих степах, холодних гірських районах та зонах пустель і напівпустель. Курдючні й жирнохвості вівці в екстремальних умовах здатні використовувати запаси жиру, який розщеплюється в організмі з утворенням енергії та метаболічної води.

Порівняно з іншими сільськогосподарськими тваринами вівці повніше використовують грубі й пасовищні корми. Серед придатних для годівлі кормових рослин вівці поїдають на 10 — 20 % видів більше, ніж інші тварини, а в екстремальних кліматичних зонах цей показник досягає 30 %. Із 667 видів вивчених пасовищних рослин вони поїдають 520, тоді як велика рогата худоба — 460, коні — 416. **У овець гостро поставлені передні зуби (різці), звужена лицьова частина голови і тонкі та рухливі губи, що дає можливість скушувати навіть низькорослі трави та підбирати дрібні кормові рештки (листки, колоски) на післяжнивних площах.**

У результаті добре розвиненого травного каналу вівці витрачають менше корму на продукцію. На 1 кг приросту живої маси їм необхідно на 20 % менше поживних речовин, ніж великій рогатій худобі. У

овець співвідношення довжини тіла й кишок коливається в межах 1 : 27 — 29, тоді як у великої рогатої худоби 1 : 20 — 22. Найбільш цінними у пасовищний період для овець є зелені корми, перетравність органічної речовини яких досягає 75 — 85 %, а це, в свою чергу, здешевлює виробництво продукції. На 1 кг приросту живої маси вівці витрачають 6 — 10 к. од.

Вівці стійкі проти холоду і не потребують теплих приміщень, оскільки у них добре розвинений волосяний покрив, проте вони чутливі до надмірної вологості і протягів, їх відносять до плодючих тварин після свиней і кролів — від 100 вівцематок одержують 150 — 160, а романовської породи — 200 — 250 ягнят. Поліестричність (здатність розмножуватися в усі сезони року) дає можливість одержувати від них три приплоди за два роки.

Тварини характеризуються **високою скороспілістю**. Утримання молодняку окупається вовною вже протягом першого року життя, оскільки його стрижуть у річному, а з неоднорідною вовною — навіть у 4 — 6-місячному віці. Каракульські смушки одержують у 1 — 2-денному, романовські овчини — у 5 — 7-місячному віці.

Вівчарство як галузь тваринництва і система знань про виробництво продукції має три структурних компоненти: продукцію, селекцію і технологію.

Вівці відзначаються високою швидкостиглістю, даючи повноцінну продукцію у ранньому віці: смушки ягнят у віці 1 — 3 доби, пояркову вовну — у віці 5 — 6 міс.

За сприятливих умов годівлі та утримання молодняк овець швидко росте і добре розвивається. Середньодобовий приріст ягняти становить 250 — 300 г.

За чотири місяці підсисного періоду ягнята сягають маси 25 — 30 кг, тобто вона збільшується після народження в 6 — 7 разів.

Статевозрілими вівці стають у 5 — 6 міс,

відлучати ягнят від маток і поділяти їх за статтю треба у 4 — 4,5 міс.

Перше парування ярк і баранчиків проводять у 18 міс,

Період суягності овець триває 5 міс.

Плодючість становить 120 — 150 ягнят на 100 маток, а романівських — 250 — 300.

Для овець багатьох порід характерна сезонність розмноження.

Слід пам'ятати, що вівці полохливі і що в них **добре розвинений інстинкт стадності**, сліпого прямування за вожаком (часто це козли-провокатори). Тому їх треба утримувати групами або отарами.

2. Напрямки продуктивності

- **тонкорунне;**
- **напівтонкорунне;**
- **полугрубошерстних;**
- **нитки синтетичні.**

Останнє поділяється на смушеві, шубні, м'ясо-сальне, м'ясо-вовняне та мясошерстне-молочне. Розвиток того чи іншого напрямку в конкретному регіоні визначається, перш за все, його природними умовами. Так, тонкорунне вівчарство зустрічається в умовах степів і напівпустель. Напівтонкорунне і мясошерстне переважає в районах, які краще забезпечені вологою і мають більш м'який клімат. Смушеві вівчарство розвинене в посушливому напівпустельній й пустельному кліматі. У холодному кліматі гірських територій розводять овець грубошерстних м'ясо-сальних і мясошерстне-молочних порід.

Порода овець

Всього налічується близько 600 порід овець [11](#). Найбільшою популярністю серед розмаїття порід користуються тонкорунні вівці:

- алтайська
- асканійська
- кавказька
- кривуляста
- радянський меринос
- грозненська
- ставропольська
- Сальська
- прекос.

маничеській меринос 3 цих порід отримують великий настриг вовни, так як вони великі. Порода класифікуються в залежності від конкретних завдань по одній з двох систем: зоологічної або виробничої.

Деякі інші породи:

- Хемпшірською
- Апшеронська вівця

Осіменіння У господарствах використовують штучне запліднення і природну злучку. Перше вважається найдосконалішим способом розведення овець. Природна злучка поділяється на декілька видів - вільна, гаремних, ручна і класна. *Гаремних злучка* - барана-виробника пускають до групи маток (від 30 до 50 овець). На ніч його відокремлюють і підгодовують концентратами. *Класна злучка* - в отару маток одного класу на 35-40 днів пускають баранів (1 баран на 30 овець); як і при гаремній злучці, вдень вони утримуються разом, а вночі баранів відокремлюють і підгодовують концентратами.

Генофонд Найцінніший генофонд овець України зосереджений в 16 племзаводах. За асканійський тонкорунної 3 племзаводи ("Асканія Нова" та "Червоний чабан" Чаплинського району Херсонської області, "Атманай" Якимівський району Запорізької області); породі прекос 4 племзаводи ("Іллічівка", "Степок" Барвінківською району та "Чувіріне" Вовчанського районів Харківської області та "Прикордонник" Виноградівського району Закарпатської області). Ці племзаводи щорічно вирощують близько 5,0 тис. голів племенних баранів для реалізації.

За цигайської породи діє 5 племзаводів (ім. Р. Люксембург Новоазовського району Донецької області, "Славне", "Чорноморський" АР Крим, "Вікторія" Одеської, "Дружба народів" Чернівецької областей). За українським типу м'ясо-вовнових овець 3 племзаводу ("Асканія Нова", "Маркеево" Чаплинського Херсонської

Породи овець

Продуктивні особливості. Тільки у тонкорунних овець вовна складається з самого пуху, тонина вовни до 25 мкм включно (60, 64, 70 і 80 якості), найвища вирівняність вовнового покриву за тониною, найвища густина і жирогітність вовни, найдосконаліша штапельна будова руна, неперевершений характер звивистості штапелю, найкраща оброслість тварин рунною вовною. Лише тонкорунні вівці мають типову складчастість шкіри, найвищі настриги немітої вовни, порівняно невисокі та середні показники живої маси, скоростиглості, довжини вовни, процента виходу чистого волокна. Загальна кількість тонкорунних порід овець - 65, у т. ч в Україні - 4 (найбільш поширені - дві). Виробничі напрями тонкорунного вівчарства - вовновий (австралійський меринос - найкраща порода у світі, аргентинський меринос, грозньєвська, ставропольська та ін.), вовново-м'ясний (асканійська, алтайська, кавказька, американський рамбульє і т. ін.), м'ясо-вовновий (прекос, мерино-фляйш, полварс).

АСКАНІЙСЬКА ПОРОДА.

Асканійських тонкорунних овець розводять у південних областях України. Вони добре пристосовані до місцевих умов і мають міцну будову тіла, велику живу масу і високий настриг вовни.

Ці вівці найбільші з мериносових порід. Середня жива маса племінних баранів становить 90—120, маток — 55—64, ярок річного віку — 40—46 кг. Вівці дають дуже цінну тонку мериносову вовну. Річний настриг її у баранів досягає 15—18, вівцематок — 5,5—7, в ярок — 5—6 кг при виході митої вовни 38—42%. В асканійській породі вирощено багато тварин-рекордистів за живою масою і настригом вовни. Так, баран № 77 мав живу масу 183 кг; № 40 і 8267 дали за одне стриження відповідно 30,6 і 31,7 кг вовни.

Руно асканійських овець щільне, закрите, вовна тонка, густа з добре вираженою звивистістю волокна і значним вмістом вовнового жиру. Довжина вовни—7—9 см. Тулуб добре оброслий рунною вовною.

Вівці асканійської породи мають глибокий тулуб, міцні кінцівки, одну-дві великі шкірні складки на шії; у баранів добре розвинуті роги.

Тварини за скороспілістю і м'ясністю поступаються м'ясо-вовновим породам, вони більш пізньоспілі. Ярок перший раз парують у 2,5 року.

Плодючість асканійських овець висока — 1,4—1,5 ягняти

ПОРОДА ПРЕКОС.

Вівці цієї породи належать до скороспілих м'ясо-вовнових порід тонкорунного напрямку і характеризуються добре вираженими м'ясними формами, глибокими і широкими грудьми, широкими і рівними холкою та спиною, відсутністю помітних складок на тулубі, скороспілістю і високими настригами тонкої вовни.

Барани і вівцематки безрогі. Прекос — одна з найбільших тонкорунних порід. При добрій годівлі та утриманні жива маса дорослих баранів становить 100—120, кращиків — 150—160, маток — 60—70 кг. Молодняк відзначається високою скороспілістю — приростами 300—350 г і досягненням живої маси у 100 днів 30—35 кг. Окремі ягнята до 4,5—5-місячного віку досягають 50 кг і більше. Перше парування молодняка проводять у 1,5 року (жива маса — 45—60 кг). Вівці породи прекос дають 4—5 кг довгої тонкої вовни, при цьому вихід митої вовни становить 48—52%. Довжина її — 7,5—10 см. Вовну тонкорунних овець використовують в основному для виготовлення цінних вовнових тканин.

До 1,5-річного віку основна частина ярок при добрій годівлі досягає живої маси дорослих тварин, а повного розвитку — у віці 2,5—3,5 року. Вівцематки, вирощені в добрих умовах у перший рік життя, зберігають високу продуктивність до восьми-дев'яти років. Барани-плідники досягають повного розвитку у віці три-чотири роки. Вівці породи прекос мають добру статеву активність. Їх можна парувати у всі сезони року. Розводять цих овець у 16 областях лісостепової і поліської зон Української РСР.

ЦИГАЙСЬКА ПОРОДА.

Поширена у Кримській, Одеській і Донецькій областях. Тварини дуже рухливі й добре пристосовані до кліматичних і кормових умов степової зони Української РСР та гірських районів Криму.

Цигайські вівці дають напівтонку вовну — цінну сировину для виготовлення, сукон і трикотажних виробів. Із шкур цих тварин, особливо молодих, виробляють цінні хутрові овчини — цигейки.

Вівці цієї породи відзначаються доброю молочністю. З їхнього молока виготовляють бринзу, рокфор тощо. За 120 днів лактації цигайські вівцематки, крім того, що вирощують ягнят, можуть дати 50—70 кг молока жирністю 6—7%.

За величиною цигайських овець відносять до середніх порід. Жива маса баранів — 80—100, вівцематок — 50—55 кг. Тварини компактні, дещо високоногі, кістяк міцний; у баранів добре розвинуті роги, вівцематки здебільшого комолі. Вівці швидко відгодовуються і з цих одержують високої якості туші. Вовна цих тварин однорідна, жорстка на дотик, пружна, штапельної і штапельно-косичної будови, з великою звивистістю; довжина її — 8—10 см. Настриг вовни в баранів — 6—8, у вівцематок — 3,5—4,5 кг, вихід митої вовни — 55—60%.

Плодючість—1,4—1,5 ягняти з розрахунку на вівцематку.

КРОСБРЕДНІ ВІВЦІ.

До цієї породи належать короткововні (чорноголові) і довгововні (напівтонкорунні) вівці та їх помісі з кросбредною та кросбредного типу вовною. Розводять цих тварин у поліській та лісостеповій зонах Української РСР. Тепер найбільш поширені довгововні вівці типу ромні-марш, що дають цінну кросбредну вовну.

Чистопородні вівці ромні-марш — невеликі приземкуваті тварини, скороспілі, з добре вираженими м'ясними формами. Тулуб компактний, бочкоподібний. Барани і вівцематки безрогі. Жива маса баранів — 80—100, вівцематок — 50—70 кг. Руно щільне, оброслість вовною висока. Вовна напівтонка, довга (14—18 см у дорослих овець і 18—25 см у молодняка), з великою звивистістю і характерним блиском, з підвищеною міцністю на розрив. Її використовують переважно для виготовлення трикотажних виробів. Настриг немитої вовни в баранів — 6,5—10 кг (митої—4,5—6), у маток — 5—7 кг (митої 3,2—4,5).

Помісні тварини дещо більші (жива маса баранів — 90—120, вівцематок — 50—60 кг), мають тоншу кросбредну і крос-бредного типу вовну при довжині її в дорослих овець 10—15, у молодняка 14—22 см.

Чистопородні вівці ромні-марш та їх помісі мають спокійний темперамент, помірну рухливість й пристосованість до умов підвищеного зволоження. Плодючість задовільна.

У Херсонській області виведені селекційні групи крос-бредних овець—асканійські кросбредні та асканійські чорноголові. Вони великі, з високою вовною продуктивністю і доброю пристосованістю до умов півдня України.

Довгововні кросбредні вівці та їх помісі на одну й ту саму кількість з'їденого корму дають більше

вовни, ніж вівці інших порід

СОКІЛЬСЬКА ПОРОДА.

Сокільська порода відзначається добрими смушково-молочними якостями. Цих овець розводять у Полтавській і Дніпропетровській областях. Вони ціняться за гарні смушки сірого кольору, що одержують при забої ягнят у 2—3-денному віці.

Дорослі тварини невеликі. Жива маса баранів — 65—75, вівцематок — 42—50 кг. Вівці рухливі, грубуваті, у баранів сильно розвинуті роги. Характерною ознакою сокільських овець є груба вовна сірого кольору у великих хвилястих косицях. Вовнова продуктивність невисока і становить у баранів 2,8—3,5, вівцематок — 2—2,5 кг. Використовують вовну сокільських овець для виготовлення валяного взуття, повсті та грубих тканин.

Найбільше цінних сірих смушків виходить при спаровуванні сірих за мастю тварин. При цьому з чотирьох ягнят троє народжуються сірими і одне — чорним. Частина сірих ягнят, так звані обдимки, має низьку життєздатність і гине до 3—4-місячного віку. Такий молодняк визначають за відсутністю або ослабленою пігментацією вух та піднебіння і забивають на смушки у перші дні після народження. При спаровуванні чорних і сірих тварин одержують менше сірих ягнят із співвідношенням 1:1, але молодняк сірої масті при цьому відзначається міцним здоров'ям.

З розрахунку на вівцематку за окіт одержують 1,2—1,4 ягняти. Вівцематок, у яких приплід забивають на смушки, доять і за 3—3,5 міс одержують 60—80 кг молока, з якого виготовляють бринзу.

ПРСЬКОКАРПАТСЬКІ ВІВЦІ.

Прськокарпатські вівці поширені в гірських районах Закарпатської, Івано-Франківської й Чернівецької областей. За продуктивністю їх відносять до вовново-м'ясо-молочного напрямку. Вівці невеликі, витривалі при довгих переходах, стійкі проти простудних та глистяних хвороб.

Жива маса баранів — 55—65, маток — 35—42 кг. Вовна груба, складається з тонкої ості, перехідних волокон і пуху. Руно косичної будови, довжина косиць 15—20 см. Така будова руна перешкоджає глибокому проникненню вологи і сприяє швидкому його, висиханню. Настриг вовни невисокий і становить у баранів 3,5—4,5, вівцематок — 2—3 кг. Вовна гірськокарпатських овець є на Україні основною сировиною, з якої виготовляють килими та інші вироби.

Плодючість маток задовільна: добрі материнські якості та висока молочність забезпечують збереження молодняка. Вівцематок доять, і від кожної одержують по 20—30 кг молока. З нього в основному виробляють бринзу.

3. ПРИМІЩЕННЯ ДЛЯ ОВЕЦЬ.

Приміщення для овець має бути сухим, світлим і чистим, без протягів, добре провітрюватись. Роблять його з цегли, дерева та інших матеріалів. Узимку температура в ньому повинна бути не нижче 10° С. Площа підлоги для дорослих баранів — 2, вівцематок—1,8—2, молодняка — 0,8—1 м². Рами вікон виготовляють подвійні. Двері краще робити металеві з утепленням. Висота приміщення — не нижче 2 м. Покрівля може бути одно- або двосхилою, але з відводом дощової води за межі двору. У приміщенні встановлюють вентиляцію. Її слід робити у вигляді витяжної труби з засувом вниз. Витяжну трубу утеплюють, а зверху ставлять щиток, щоб запобігти потраплянню опадів. Підлога може бути земляною або щілинною з дерев'яних рейок. Навколо приміщення потрібно робити відмостку, щоб не проникала вода.

Перед приміщенням обладнують вигульний майданчик (баз). Площу базу визначають з розрахунку 3—4 м² на вівцю. Влітку і взимку, коли стоїть суха погода, овець краще тримати на базу. В приміщення їх заганяють лише в несприятливу і холодну погоду. Баз повинен мати уклон для стоку води та водопровідну канаву. Обгороджують його дерев'яними щитами або металевою сіткою. В районах, де бувають часті вітри, баз обкладають зовні стеблами кукурудзи, очеретом тощо. Вночі вівці бояться темряви, тому краще, коли у базу буде електричне освітлення. Це подовжить час перебування тварин на свіжому повітрі, сприятиме кращому поїданню ними грубих кормів. Годують овець з годівниць, які виготовляють з дерева або лози. Їх встановлюють у базу так, щоб забезпечити підхід тварин з усіх боків. Довжина годівниці (одного боку) повинна становити на кожну дорослу вівцю не менше 35 см і на голову молодняка 20—25 см.

Щоб біля годівниць було сухо, над ними можна обладнати легкий навіс. В окремі годівниці кладуть сіль і мінеральні добавки. У базу встановлюють водопійне корито, яке завжди має бути чистим, а вода в ньому свіжою.

Гній з базу видаляють періодично, а з приміщення — не менше двох разів на рік — весною і восени. Вичищене приміщення дезинфікують—стелю і стіни білять розчином гашеного вапна, ним же збризкують і підлогу. Для цього розчиняють 1 кг вапна у відрі води. Після видалення гною баз. також

дезинфікують. Взимку необхідно слідкувати за чистотою і сухістю підстилки. При утриманні овець на мокрій підстилці вовна забруднюється, жовтіє, погіршується її якість. Тому підстилку раз на тиждень потрібно підновляти.

РОЗВЕДЕННЯ ОВЕЦЬ.

Статева зрілість (здатність до відтворення) в овець настає у віці 6—8 міс. Ярок парують у тому разі, якщо вони досягли 75—80% живої маси дорослих вівцематок, що при середньому рівні годівлі можливо у 1,5 року. При добрих умовах вирощування ярок скороспілих м'ясо-вовнових порід можна парувати у 9—10 міс.

В овець більшості порід виражена сезонність розмноження. Залежно від породних особливостей вівцематки починають приходити в охоту в червні — вересні. Тварини стають неспокойними, статеві органи у них припухають. Охота триває 18—36 год. Тварин з ознаками охоти відокремлюють і парують. При цьому виявити овець в охоті краще за допомогою бара-нів-пробників. До парування необхідно підготуватися заздалегідь. Від вівцематок за 2 міс до парування відлучають ягнят, поліпшують годівлю. Тварини повинні мати середню і вищесередню вгодованість.

Баранів у період парування треба утримувати окремо від вівцематок і на кращому раціоні. їм слід згодувати, крім зелених кормів, концентрати — по 0,8—1 кг на голову за добу (бажано овес).

У присадибних господарствах потрібно застосовувати ручне парування. За 1—1,5 міс до його початку баранів відділяють від вівцематок. Парують овець уранці. Після цього вівцематок витримують 5—6 год окремо від інших тварин і лише потім виганяють на пасовище. Якщо після першого парування охота у вівцематок триває, їх повторно спаровують на другий день. А коли вівця не запліднилась, то через 14—20 днів у неї знову настає охота. За день баранові дають покрити дві-три вівцематки. Після того як провели парування усіх вівцематок отари, тварин можна випасати разом. Бажано записувати дати парування, щоб визначити строк окоту і знати походження ягнят. У присадибних господарствах застосовують і вільне парування овець.

При вільному паруванні баранів утримують разом з вівцематками. Строк парування, а відповідно і ягніння вівцематок розтягуються, на тривалий час, а це дещо утруднює догляд за ягнятами. При цьому на період розмноження баранів слід поміщати на ніч в окремий базок, де їх необхідно підгодувати концентратами, сіном, що поліпшує якість сперми.

Коли овець випасають однією загальною отарою, в якій не більше 30—40 вівцематок, достатньо мати одного барана.

Треба пам'ятати, що не можна парувати тварин, споріднених між собою (мати — син, батько — дочка, брат — сестра), бо це призведе до зниження продуктивності овець і збільшить відхід тварин.

Для запобігання спорідненому розведенню потрібно через кожні два-три роки замінювати баранів або обмінювати їх між власниками стад.

Щоб уникнути поширення інфекційних захворювань статевим шляхом, баранів і вівцематок ще до періоду парування перевіряють на бруцельоз, інфекційний епідидиміт, вірусний аборт. Хворих тварин слід ізолювати і надалі використовувати відповідно до рекомендацій ветеринарного спеціаліста.

ГОДІВЛЯ ТА УТРИМАННЯ ОВЕЦЬ.

Взимку основним кормом для овець є сіно. За поживністю краще сіно бобових культур — конюшини, люцерни, еспарцету, воно багате на протеїн. Добре сіно із злакових культур — пирію, тимофіївки, грестиці збірної, стоколосу тощо, особливо коли їх заготовляють на суходільних луках у суміші з бобовими культурами. Гірше за якість і поживністю сіно одержують із заболочених сіножатей (осока, оситняк), а також з ділянок, зарослих бур'яном, колючками та їй.

Заготовляти для овець необхідно дрібностебле сіно, що не переросло, оскільки вівця, на відміну від корови, поїдає тільки ніжні м'які частини рослин — листки, верхівку стебелець. Решта йде на об'їдки.

Добова норма сіна для вівці — 2—2,5 кг. Частину його можна замінити іншими грубими кормами — ярою та озимою соломою, половою, кошиками соняшника, стеблами кукурудзи, гілковим кормом. Гілки заготовляють у червні — липні. Для кращого поїдання соломи її подрібнюють, запарюють та здобрюють висівками чи комбікормом. Сіно також краще поїдають тварини, якщо його злегка змочити гарячою, трохи підсоленою водою.

Гречаної соломи вівцям згодувати не можна, оскільки це призводить до випадання вовни.

Кращим концентрованим кормом для овець є овес і висівки. З інших зернових і бобових кормів їм дають ячмінь, кукурудзу, пшеницю, горох. Ці корми слід подрібнювати і згодувати у вигляді кормосумішей. Добрий приріст вовни буде при даванні соняшникової макухи, багаті на протеїн.

Із соковитих кормів вівцям дають кормові, цукрові і столові буряки, моркву, капустиане листя, силос. Коренеплоди перед згодуванням очищають від землі і подрібнюють. Зволожені корми та

коренеплоди дають при 'плюсових температурах повітря, в морозні дні згодують тільки сухі корми.

ГОДІВЛЯ ЯГНЯТ.

У перші два дні після народження ягнята повинні одержувати молозиво, оскільки тільки з ним до організму надходять захисні (імунні) тіла. Ягнята, що ссуть молозиво, менше хворіють, краще ростуть, серед них менший відхід. Якщо у матері немає молока, то його можна замінити молозивом іншої вівцематки або корови. Перші два-три дні приплід годують через кожні 2—3 год.

При народженні двійнят, у разі недостатньої молочності матері, одне з ягнят підсаджують до іншої вівці чи переводять на штучне вирощування. Напувають його з пляшечки з соскою молочною сумішшю, до складу якої входять (з розрахунку на 1 кг суміші), г: молоко коров'яче незбиране — 940, сухе збиране або борошно вівсяне — 20—40, олія — 30, риб'ячий жир — 1—2. Таку суміш випоюють при температурі 35—36° С, спочатку чотири-п'ять разів за добу з разовою даванкою молочної суміші 100—150 г на голову, потім зменшуючи поступово до двох-трьох разів з одночасним збільшенням кількості суміші до 1—1,5 кг за добу. Тривалість випоювання— 40—45 днів з витратами молочної суміші 50—55 кг. Жива маса ягнят-«штучників» до 1,5-місячного віку досягає 10—15 кг і більше.

З 7—10-денного віку молодняк привчають до поїдання доброго сіна, висівок. З місячного віку їм дають овес, подрібнені буряки, моркву. Коренеплоди перед подрібненням треба добре очистити від землі. Підгодовують ягнят окремо від дорослих тварин.

До 4-місячного віку в зимовий період на кожне ягня витрачають сіна 30—35 кг, кормових буряків і моркви — 40—50, концентратів — 20—25 кг. При добрій годівлі молодняк породи прекос може мати у 4 міс живу масу 50—60 кг.

Щоб вовна не забруднювалась, ягням тонкорунних і напівтонкорунних порід у віці 14—20 днів відрізають хвости. Каструють баранчиків у 20—30 днів.

Кастрований молодняк (валашки) спокійніший, краще відгодовується, а м'ясо його відзначається вищими смаковими якостями.

Відлучають ягнят від, матерів у 2,5—3 міс, забезпечуючи їх хорошою годівлею. Роблять це поступово протягом 10—12 днів, щоб молодняк не зменшив приросту і щоб не викликати захворювання вим'я у вівцематок.

При весняному окоті ягнят, починаючи з місячного віку, разом з матерями випасають на пасовищі. Удень приплід один-два рази підгодовують і на ніч залишають з вівцематками. Випускати ягнят на пасовище в холодну погоду не треба — це може викликати простудні захворювання

ГОДІВЛЯ БАРАНІВ-ПЛІДННКІВ.

Основним кормом для баранів улітку є зелена трава, взимку — сіно. Взимку їм дають 2,5—3 кг сіна, 0,5—0,7 — концентратів (краще овес) та 1—1,5 кг коренеплодів.

У підготовчий і парувальний період баранам згодують бобове сіно — 0,5—1 кг, концентрати — до 1 кг на тварину за добу, моркву.

До складу сумішей концентратів уводять лаху соняшникову, яйця курячі. Це поліпшує якість сперми і підвищує її запліднювальну здатність. Годувати баранів треба так, щоб вони були добре вгодовані, але не ожирілі.

Годівля ялових вівцематок і валахів». Ця група найменш вибаглива до кормів. Тому в їх денному раціоні значне місце може займати солома, низькоякісне сіно. Яловим вівцематкам і валахам згодують 1,5—2 кг сіна, 1 — соломи, 0,5 кг коренеплодів за добу. В холодну пору року додатково дають по 0,2—0,3 кг концентратів на тварину. Влітку потребу в поживних речовинах забезпечують за рахунок пасовища.

ВИПАСАННЯ ОВЕЦЬ.

Переходити від зимового утримання на літнє треба поступово, щоб уникнути розладу травлення і появи прокоосу. В перші дні-тривалість випасання невелика — до 3—4 год, а перед виганням на пасовище необхідно згодувати сіно.

Перед початком пасовищного періоду потрібно обрізати ратиці в овець, підстригти вовну навколо очей, з внутрішніх боків ніг, навколо хвоста для запобігання забрудненню рунної вовни. Слід також заздалегідь уважно оглянути пасовища, скосити і спалити рослини, які забруднюють вовну, — реп'яхи, осот, ковила тощо.

Овець потрібно випасати на сухих ділянках з дрібним різноманітним травостоєм. Випасання на мокрих, заболочених пасовищах призводить до зараження тварин глистами, мокрецем копитець. Для боротьби з глистяними хворобами необхідно також чергувати спасування, щоб вівці повертались на вже використану ділянку через 2—3 міс. За цей період глисти та їхні яйця, які виділяють хворі тварини, будуть знешкоджені сонячним промінням.

Починають випасати овець, особливо вівцематок з ягнятами, після того, як земля прогріється і

просохне. За винятком ранньої весни і пізньої осені, коли бувають холодні роси, випасати овець починають якомога раніше, щоб до настання жари вони напаслись. У сильну жару їх заганяють у тінь, а як вона спаде, тварин знову випускають на пасовище. Щоб вівці наїлись, їх випасають не менше 10 год. За цей час доросла тварина з'їдає 8—10 кг трави.

Тривалість випасання на пасовищах із значною кількістю бобових трав (конюшина і люцерна), а також молоді свиріпи не повинна бути більшою 0,5—1 год, інакше можливі випадки здуття рубця (тимпанія) в тварин та їх загибель. Випасати овець на таких пасовищах під час роси або після дощу не можна.

ВІДГОДІВЛЯ ОВЕЦЬ.

Щоб одержати високоякісну, баранину, овець перед забоєм відгодовують. Краще за якістю м'ясо дають тварини спеціалізованих м'ясних або комбінованих м'ясо-вовнових порід, молодняк, забитий на м'ясо до року, валаш-ки. Овець вигідно відгодовувати у літньо-осінній період з тим, щоб максимально використати дешеві зелені корми. Годувати треба досхочу і обмежити їх рух. Молодняк, признат чений для забою, інтенсивно годують ще в підсисний період. Після відлучення від вівцематок йому згодовують високоякісні корми (трава, сіно, концентрати.), щоб забезпечити середньодобовий приріст 200—300 г. Кращі результати одержують від ягнят-ранньозимових окотів. У завершальний період відгодовлі (20—30 днів до забою) молодняку дають по 0,5—0,6 кг концентратів на голову за добу. На кінець відгодовлі такі ягнята мають масу 50—60 кг.

Дорослих овець відгодовують 45—60 днів. Тварини набувають округлих форм, мають добре розвинуту мускулатуру та підшкірні жирові відкладення. У таких овець вгодованість визначають у певних місцях тіла, так званих шупах м'ясника.

Розрізняють вищу, середню, нижчесередню і худу вгодованість. При вищій вгодованості м'язи спини і попереку на дотик помірно виділяються, остисті відростки спини і поперекових хребців не виступають, відкладення підшкірного жиру добре прощупуються на попереці, спині і ребрах; при середній — м'язи спини і попереку на дотик розвинуті задовільно, маклаки і остисті відростки поперекових хребців злегка виступають, на попереці прощупуються помірні відкладення підшкірного жиру, на спині і ребрах жирові відкладення незначні; при нижчесередній вгодованості м'язи розвинуті незадовільно, остисті відростки спинних і поперекових хребців і ребра виступають, холка і маклаки значно виступають, відкладення підшкірного жиру не прощупуються. Овець, які не задовольняють вимоги нижчесередньої вгодованості, відносять до худих.

Заготівельні організації закупають у населення овець за цінами, що залежать від зони їх розведення, живої маси і вгодованості.

Молодняк віком до року оплачують незалежно від відкладення підшкірного жиру за цінами на овець вищої вгодованості при живій масі не менше, кг: овець романівської породи 24; м'ясо-сальних порід 30; овець інших порід.

ОКІТ ВІВЦЕМАТОК.

Суягність в овець у середньому триває 150 днів з коливанням від 144 до 155 днів залежно від породних та індивідуальних особливостей тварин. При проведенні окоту не допускають, щоб вівцематки втрачали або відмовлялись від своїх ягнят, оберігають молодняк від простуди і створюють добрі умови годівлі матерів та вирощування ягнят.

Строк окоту визначають за наявними записами дати парування і зовнішніми ознаками у тварин. За три-шість днів перед окотом вим'я у вівцематок збільшується, живіт помітно опускається, зовнішні статеві органи припухають. Перед окотом вівцематка починає непокоїтись, оглядається назад, лягає. Тварину з ознаками родів переводять в окремий станок розміром 1,5 X 1,5 або 1,5 X 2 м, який обладнують з невисоких (0,6—1 м) щитів. На підлогу стелять чисту суху соломку. Окіт починається з того, що з статевих органів виходить міхур із навколоплідною рідиною, показуються ніжки. У здорової вівцематки при правильному положенні плода (виходить передніми ніжками, на яких лежить голова, або обома задніми) окіт відбувається порівняно легко і не потрібно допомагати під час родів. Якщо окіт затується, тварині необхідно подати допомогу. В першу чергу слід визначити розміщення плода. Неправильне його положення може бути таким: ніжки виходять наперед, а голова завернута назад або під ніжки; попереду одна голова, а ніжки підходять під груди; ягня йде задом з підігнутими ніжками.

При поданні допомоги під час родів треба вимити з милом руки, продезинфікувати розчином марганцевокислого калію, змазати одну руку вазеліном, обережно взяти її у піхву, визначити положення плода і в перерві між потугами виправити його положення, а потім при потугах обережно витягувати за ніжки. Якщо вівцематка після появи першого ягняти не заспокоюється, потрібно через 10—15 хв чекати другого. Ягнята-двійні звичайно бувають менші, ніж одинаки.

У новонародженого очищують мордочку від слизу і дають матері його облизати. Якщо ягня

народилося в навколоплідній оболонці, її слід негайно розірвати, тому що приплід може захлинутися.

У тому разі, коли ягня народилося без ознак життя, необхідно очистити його мордочку від слизу, відкрити рот і кілька разів сильно вдуту в нього повітря, а також застосувати протягом 3—5 хв штучне дихання до появи ознак життя. Після того як матка обліже ягня, його обтирають солом'яним джгутом і чистою мішковиною, обрізують пуповину на віддалі 8—10 см від тіла і дезинфікують 5—10%-ним розчином йоду.

Через 20—30 хв вівцематці дають 1—1,5 л теплої, злегка підсоленої води і готують до першої годівлі ягнят. Для цього у матері підстригають вовну на вим'ї і внутрішньому боці ніг. Вим'я і дійки обмивають теплою водою з додаванням марганцевокислого калію і насухо витирають чистим рушником.

Перед годівлею перші цівки молока здоюють в окремий посуд, а потім підпускають ягня. Нормально розвинуте само відшукує дійку, а слабкому допомагають її знайти. Перший раз ягня годує через 30—40 хв після народження.

СТРИЖЕННЯ ОВЕЦЬ.

Стрижуть овець, коли настане тепла погода. Тонкорунних і напівтонкорунних стрижуть раз на рік — у квітні — травні, грубововних — два рази: весною у кінці квітня і восени на початку вересня. Перед цим з руна необхідно вибрати реп'яхи, що поліпшить якість вовни. Стрижуть овець вранці до годівлі овечими ножицями на підлозі або на помості. Якщо це роблять на підлозі, то підстеляють брезент або ряднину, щоб не засмічувалась вовна. Краще і зручніше стригти на помості. Для цього поміст розміром 1 X 1,5 м встановлюють на висоті 0,8—1 м залежно від росту стригаля.

Щоб вівця лежала спокійно, її прив'язують за шию і задні ноги до вбитих у поміст петель. Спочатку обстригають задні ноги, потім черево, передні ноги, тулуб і в останню чергу — шию й голову. При цьому слід дотримувати таких правил: за 12—15 год до стриження вівцям не дають кормів; вовна повинна бути тільки сухою; не допускають січки або перестригу вовни, розривів руна; не повертають овець через спину; обережно обстригають вим'я, щоб не порізати дійок у вівцематок і ярлок; місця порізів шкіри змазують розчином йоду або креоліну; після стриження запобігають переохолодженню й перегріванню тварин. З остриженого руна необхідно відділити забруднену вовну (частіше з черева, стеген), потім акуратно його згорнути. З цією метою руно розстеляють на підлозі або помості зовнішнім штапелем доверху, з поздовжніх боків його перегинають в напрямі до середини на одну третину ширини. Непокриту третину руна перегинають досередини і накладають зверху. Одержаний шар згортають валками назустріч один одному від голови і хвоста, перев'язують шпагатом і вкладають у мішки.

ХАРАКТЕРИСТИКА ВОВНИ.

Волосяний покрив, знятий при стриженні овець, називається руном. Воно складається з остьового, перехідного та пухового волоса. Ость — найгрубіший і найдовший, волос, що має невеликі технологічні властивості. Пух — тонкий рівномірно звивистий волос, коротший за остьовий (крім овець романівської породи), відзначається високими технологічними якостями. Перехідний -волос за довжиною, товщиною і технологічними властивостями займає проміжне положення.

Вовну за складом волокон поділяють на однорідну і неоднорідну. Однорідна складається з однакових за зовнішнім виглядом пухових або перехідних волокон, а неоднорідна — з волокон різного типу: ості, перехідного і пуху. До однорідної відносять тонку і напівтонку, а до неоднорідної — напівгрубу і грубу вовну.

Тонку вовну на Україні одержують від овець асканійської породи, порід прекокс та мерінофляйш. Вона має штапельну будову руна, м'яка, еластична, є значна кількість вовнового жиру і складається з пухових волокон, вирівняних за довжиною і товщиною, з рівномірною звивистістю (чотири-вісім звивин на 1 см довжини волокна). Довжина штапелю — 7—10 см, колір вовни — білий. Тонку вовну поділяють на меріносову і немеріносову.

Напівтонку вовну дають вівці напівтонкорунних м'ясо-вов-нових і цигайської порід та їх помісі. Вона складається з грубого пуху і перехідного волоса, має більш виражену звивистість, менше зовного жиру і нижчу вирівняність волокон за довжиною і товщиною, ніж тонка вовна. Колір її — переважно білий. У напівтонкій вовні виділяють кросбредну, кросбредного типу та цигайську.

Кросбредну. вовну на Україні одержують від овець породи ромні-марш, північнокавказької м'ясо-вовнової, асканійських кросбредних овець та їх помісей з цигайськими, тонкорунними і тонкорунно-грубововними матками. Вона відзначається особливим блиском (люстра і напівлюстра), пружністю, високою міцністю волокон, невеликою кількістю вовнового жиру. Довжина штапелю — 14'—25 см. Колір вовни — білий.

Вовну кросбредного типу дають вівці короткововних напівтонкорунних порід, переважно

чорноголові та їх помісі. Вона відрізняється від кросбредної меншою довжиною, гіршим блиском, можливою наявністю окремих кольорових волокон. До вовни кросбредного типу належить і кросбредна, якщо довжина її штапелю менша 9 см.

Цигайську вовну одержують від цигайських овець та їх помісей. Вона має добру пружність і значну жорсткість. Довжина штапелю — 7—10 см. Колір вовни — білий.

Груба вовна складається з пухових волокон, перехідного волоса і значної кількості ості. Часто зустрічається сухий та мертвий волос. Колір вовни — від білого до чорного. Дають грубу вовну сокільські, решетилівські й місцеві грубововні вівці.

Залежно від часу стриження та віку овець вовну поділяють на весняну, осінню, дорослу, молоднякову та пояркову.

Овечу вовну заготівельні організації приймають відповідно до державних стандартів і технічних умов на кожний її вид.

Заготівельні ціни на вовну встановлюють за її типом (тонка, напівтонка тощо), довжиною штапелю, співвідношенням пухових та остьових волокон у грубововних овець (клас), міцністю волокон (нормальна, дефектна), наявністю рослинних домішок (нормальна, сміттево-реп'яхова), виходом митого волокна і кольором.

ДЕФЕКТ ВОВНИ.

Через тимчасове недоїдання або нетривалу хворобу овець, а вовнових волоконнах утворюється стоншення, або переслід, який призводить до втрати міцності (дефектність) вовни, що знижує її закупівельну вартість.

Якщо вовна рветься у вершині або в основі штапелю (дефектність I групи), вартість її знижується на 5%. Переслід усередині штапелю або одночасно у вершині і в основі його (дефектність II групи) знижує вартість вовни на 15%.

Неправильне утримання овець у стійловий період, випасання на пасовищах, де ростуть реп'яхи, спричиняють значне засмічення вовни залежно від кількості рослинного сміття. Тому таку вовну відносять до сміттево-реп'яхової I та II груп. Сміттево-реп'яхова вовна I групи має рослинне сміття, яке легко можна відділити (кормові залишки, солом'яна січка), у кількості від 10 до 30% площі і маси руна, або рослинне, важко відділюване сміття (реп'яхи, тирса) — не більше 15% площі або маси руна.

У сміттево-реп'яховій вовні II групи рослинного сміття більше, ніж допускається для I групи. Вартість такої вовни I групи знижується на 5, а II — на 10%.

Знижує закупівельну вартість вовни також засмічення її грубим волосом, шпагатом або жовтизна. Загальне зниження вартості вовни за два дефекти не повинно перевищувати 15, за три і більше — 25%.

Вовну, яка має мітки, зроблені фарбою, що не змивається, оцінюють із зниженням на 25%.

ДОЇННЯ ОВЕЦЬ.

З порід, яких розводять на Україні, найвищу молочну продуктивність мають цигайські вівці, однак найбільшу кількість молока одержують від смушкових і каракульських овець, у яких ягнят забивають на смушки у віці два-три дні. Вівцематок, які залишилися без ягнят, також необхідно доїти для одержання молока і щоб запобігти захворюванню вим'я на мастит.

Тривалість лактації у вівцематок становить 120—170 днів, а найвища молочна продуктивність — у перші 2 міс лактації. За лактацію вівцематка може дати 80—120 кг молока (з урахуванням кількості його для годівлі ягнят). Від сокільських овець одержують 60—80, гірськокарпатських — 25—30 кг товарного молока.

Овече молоко — цінний харчовий продукт. У ньому міститься понад 100 поживних речовин, у тому числі білки, жири, вуглеводи, вітаміни, мінеральні солі. Білки овечого молока найповноцінніші з білків тваринного походження. За поживністю воно значно переважає молоко корів і кіз.

Підсисних вівцематок починають доїти через 2—2,5 міс після окоту і продовжують 60—70 днів. У період доїння ягнят щоденно відлучають на ніч від матерів, яких доять уранці. Потім молодняк разом з матерями випускають на пасовище, а ввечері знову відлучають.

Смушкових вівцематок, ягнята яких забиті для одержання смушків, доять протягом 100—130 днів два рази на добу — вранці і ввечері.

Доїти треба лише вгодованих овець. Тварини мають бути у спеціальних станках або прив'язаними. За 1—1,5 міс до парування доїння припиняють.

За молдавським методом овець доять ззаду, а звичайним — збоку, як корів. У першому випадку дояр сідає на невисокий стілець ззаду вівці, лівою рукою підтримує вим'я, а пальцями правої руки почергово здоює молоко з дійок, потім захоплює руками все вим'я і, стискаючи його долонями, здоює молоко, яке залишилося. Дійницю обов'язково пов'язують марлею.

Доїння овець збоку повільніше, але при цьому зменшується небезпека забруднення молока.

З овечого молока виготовляють в основному сири: розсільні, тверді й м'які. Найбільш поширеним є приготування сиру-бринзи. Для виготовлення 1 кг бринзи витрачають 5—6 л овечого молока.

ЗАБІЙ ОВЕЦЬ.

Забивати овець необхідно після відгодівлі й відростання вовни після стриження не менше як на 2 см у тонкорунних та напівтонкорунних овець і не менше як на 2,5 см у грубововних.

За 24 год перед забоєм тварин припиняють годувати. Забивають вівцю в лежачому положенні. Для цього їй зв'язують ноги і кладуть на похилий риштак головою донизу, роблять ножом поперечний розріз шкіри на шиї і перерізають кровоносні судини. Кров має витікати 5—6 хв. її збирають у чистий посуд і використовують для харчування. Потім відокремлюють голову, надрізаючи шкіру навколо голови до вух (шкуру з голови не знімають), відділяють передні ноги до зап'ястного суглоба, а задні — до колінного по кільцевому розрізу. Шкіру розрізають з внутрішнього боку передніх ніг через підмускульні впадини під прямим кутом до грудей і по внутрішньому боці задніх ніг до паху. Знімають її з ніг на 10—15 см вище суглобів, потім у колінних суглобах між мускулами і сухожиллями роблять ножом прорізи і в них вставляють роз- рис. 14. Вимірювання площі ов-ногу, за яку тушу вірьовкою чин (крім курдючної).

Щоб не витікав вміст шлунка, стравохід перев'язують шпагатом. Шкіру обережно розрізають вподовж нижнього боку шиї, грудей і посередині живота до заднього проходу, навколо нього і навколо зовнішніх статевих органів у самок.

Після зняття шкіри з передніх ніг, нижнього боку шиї і грудей починають знімати її із задніх ніг, пахів, живота, далі від середини туші в напрямку до лопаток, стеген, з хвоста, попереку, спини і шиї. При цьому ножом користуються лише для знімання шкіри з ніг, шиї, грудей, живота і хвоста. З інших частин туші її здирають руками, відділяючи від туші рукою ножа або кулаком. Знімати шкіру треба обережно, щоб не допустити її порізів. На ній не можна залишати м'ясо і сало. Після зняття шкіри обережно розрізають брюшину і витягують шлунково-кишковий тракт, а потім внутрішні органи (легені, серце, печінка). Тушу всередині витирають чистою ганчіркою, щоб не було залишків крові. Внутрішні органи (легені, серце, печінка) використовують для харчування лише з дозволу ветеринарного працівника.

Зняту з туші шкіру розстеляють на столі і обережно ножом відділяють залишки м'яса і сала

КЛАСИФІКАЦІЯ ОВЧИН.

Овчини залежно від вовнового покриву і породних особливостей овець поділяють на шубні і хутрові.

До шубної овчини відносять шкіри грубововних порід овець площею понад 35 дм² і довжиною вовни 2,5 см і більше. Для виготовлення шубних виробів відбирають овчини з густою незваляною вовною. Російськими називають овчини грубововних і смушкових порід овець, степовими — каракульських.

До хутрової овчини належать шкіри овець з тонкою, напівтонкою і напівгрубою вовною. Їх є три види: тонкорунні, напівтонкорунні і напівгрубі.

Овчина тонкорунна — вовновий покрив тонкий, щільний, однорідний, штапельної будови (у молодняка штапель косичної будови); напівтонкорунна — вовновий покрив напівтонкий, щільний, однорідний, штапельної та штапельно-косичної будови з середньою або великою звивистістю; напівгруба — вовновий покрив неоднорідний, штапельно-косичної будови, складається з пуху, перехідних та остьових волокон.

Товарні якості і вартість шубних та хутрових овчин залежать від площі овчини, довжини вовни, сортності. Залежно від довжини вовни овчини поділяють на вовнові, напіввовнові і низькововнові.

Площу овчин (кв. дм) визначають множенням довжини шкіри, виміряної від верхнього кінця до основи хвоста, на ширину, виміряну по лінії на 3—4 см нижче кінця передніх пахів.

Сортність овчини залежить від наявності дефектів, їх розміщення, величини тощо.